

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Novam ephemeriden, cui titulus „Fejérmegyei Napló“ a vobis institutum ad catholicarum partium proposita promovenda, id equidem probamus libenter (Az állatok katolikuskok törekvéseinek előmozdítására „Fejérmegyei Napló“ czím alatt létesített új lapot mi örömmel helyeseljük.) XIII. Leó pápa Zichy Nándor grófnak, 1895. márczius 6-án.

Előfizetési árak:
Egész évre 12 kor., féltre 6 kor., negyedévre 3 kor.
Egyes szám ára 10 fill.

Felölös szerkesztő:
BILKEI FERENC.

Megjelenik minden kedden, csütörtökön és szombaton este.
Szerkesztőség és kiadó-hivatal: Szent-István-tér 1.
Egyes számok kaphatók: a dohánytözsdekben.

Képviselőség és sáp.

Megrendül a bizalom lelkünkben az emberek iránt, kételkedni kezdünk hazánk boldogabb jövőjében, midőn a bünkrónikáknak szakadatlan, nem apadó, de rohamosan, lavinaszerűleg növekvő sorozatát látjuk.

Hova visz ez az út?

Európa legrégebb állama, mely az 1000 esztendő jubileumot fején dícsorozuval ünnepelte, mely 900 esztendeig büszkén, edzetten, minden viharral dacolva kereszténynek vallotta magát, szinte kétségbeesve tekint magára: *én vagyok-e én?* A régi dícsőség emlékei közül piszkos áradat hullámai tombolnak s a világ szánakozva tekint a magyar erkölcsnek pusztulására. A mily gyorsan igyekeztünk elsajátítani a művelt nyugat szellemi kincsét ép oly rohamosan támadt ránk a műveltséggel együtt idekapott erkölestelenség szellője, a mely nemzetünk fájának legtöbb reményre jogosító gyümölcsét szinte éretlen korában rázza le a porba.

Nem a közönséges bünösökről beszélünk, a kiknek egész lisztját szellőzeti szemeink előtt nap-nap után a sajtó, egy újabb sebet tárt fel a nyilvánosság előtt a részrehajlatlan kritika.

Hogyan is volt?

Gyórfy Gyula országgyűlési képviselő nevét ismerik az országban mindenütt, hiszen sok éven keresztül előkelő harcos szerepét vitte a politikai küzdőtér porondján. Másfél esztendővel ezelőtt Rakovszky István egy támadásával kapcsolatban kellemetlen szerep jutott a számára. Kitént, hogy denunciatni akarta annak a pártnak miniszterét, melynek hatalmi fénykörében ő maga is sütkérezett. Akkor úgy tetszett, vagy legalább úgy tűntették fel, mintha nagyobb veszteség nélkül menekült volna ki a hinárból.

Most egy újabb, de még súlyosabb vád emelkedik ellene s tekintve azt, hogy maguk a kormánypárti lapok sem tudnak menteséget hozni a számára, minden valószínűség szerint elmerül abban a hullámban, a melynek zsilipjeit ő maga nyitotta föl.

A rohamosan sülyedő székelység megmentéséről volt szó, a melyért mindent el kellett követni. Gyórfy Gyula, a nagy székel apóstol, a házipar fellendítését dörögte folyton a ministerek fülébe. Senki sem mondja, hogy ez helytelen cselekedet volna. Valami Engel Kálmán nevű mérnök fonógépeket készített, volt belőle néhány ezer darab, de nem kellett az örögnök sem. Gyórfy Gyula az ő ismert

erőszakosságával tört mellette pálcát s a haza nevében követelte a minisztertől, hogy 600,000 kor. árát vásároljon meg belőlük. Hegedüs Sándor, a néhai miniszter már-már kötélnék állott, midőn egy nálánál nagyobb hatalom kivette kezéből az ország kereskedelmi ügyeinek intézését. Láng miniszter hatalmas ostromokat állott ki Gyórfy részéről s hogy hajlandóbb legyen, Gyórfy egy merész tervet eszelt ki. Íratott egy nyílt levelet a miniszter és kormány ellen, megvádolta őket a székelység ügyének elhanyagolásáért, s egyben bizalmatlanságot szavazott nekik választói nevében. A ki a levelet írta, bizonyos Gondos Sándor, Gyórfy lapjának szerkesztője, maga nevezte magát egy levélében „*ügyes gazembernek*“. Ezt a levelet közzétette az „Alkotmány“-ban, a néppárt lapjában, mely gyanútlanul adott neki helyet.

Gyórfy emelkedett, a miniszter pult s kész volt belemenni a vásárba. De jött egy váratlan akadály. Sztérynyi miniszteri tanácsos szakvélemények alapján nem tartotta jóknak a gépeket, a melyeket előbb 60, azután 120 koronaért akartak az állam nyakába varrni. Gyórfy még merészebb kirohanásra szánta magát. Sztérynyi ellen tört és kijelentette, hogy „*addig nem nyugszik, míg tönkre nem teszi*“. Ugyebár merész vállalkozás Sztérynyi azonban nem ijedt meg, vizsgálatot kért maga ellen, a mely fényes igazságot szolgáltat neki.

E közben -- a mint az „Alkotmány“ legutóbb leírja -- kitént az is, hogy miért rugaskodott oly esodálatosan neki Gyórfy a székelymentésnek. Engel mérnök ugyanis, a kiért Gyórfy a jó üzlet reményében már 10,000 kor. erejéig váltó-kezeséget is vállalt, potom 80,000 kor. proviziót ígért neki a 600,000-ból. Itt ütötte ki magát a szög a zsákból. Tehát ez volt a nagy székelypártolásnak az alapja, ezért akarta Gyórfy ur boldogítani az ő atyjafiat, ezért akart kidobni haszontalanul 600,000 koronát a magyar állammal, hogy ő maga rendezhesse az összekuszált szénait.

Egyrészt a lelki sivárság, másrészt a határtalan vakmerőség ötlük az ember szemébe. Ha egy közönséges, társadalmi multal és szerepléssel nem bíró ember követ el ilyesmit, egyszerűen a mindennapi krónikák sorába degradáljuk, de hogy egy disztिंगvált műveltségű, magát mindig előkelőnek, úrnak nevező s ezt másoktól is megkövetelő ember, egy őnmaga előtt állandó miniszterjelölt követhessen el ilyesmit s ily határtalan merészséggel kockáztasson meg mindent maga mellett, vagy

maga ellen, az szinte a hihetlenséggel határos.

Oly igen nagyon szokták hangsúlyozni azt, hogy elég az embernek a műveltség arra, hogy a társadalomnak előkelő és hasznos tagja lehessen. Vajjon ez az eset nem elégségesen oktató példa-e arra, hogy a műveltség csak külső máz, csak burok, a mely fedi azt embert embertársai előtt, de az igazság igazi sztetete sokkal mélyebben, másutt, az Istenfélelemben birja gyökereit. Hiába van a tudás, hiába az ismeretek tárháza, igazi jellemeket csak az az összhang hozhat létre, a melylyel az ember cselekedeteinek mindent tudó és mindent látó örök Birájánál szerezhethet. Ezt a tekintélyt rendőr, földi bíró, a tudósok minden tudománya és bölcsessége sem helyettesíti soha.

„A második büntett.“

Válasz a „Székesfehérvár“-nak.

Nemcsak az igazságszolgáltatásnak, hanem az igazságszolgáltatás részére munkaanyagot gyűjtő kriminalistáknak is, ügyésznek, vizsgálóbíróknak, esendőnek és rendőrnök egyaránt foglalkozni kell a lélektanmal s azokkal a jelenségekkel, melyek a léleknek egyenes, habár sokszor erősebb alap, indok nélküli, mondhatnám homokra épített megnyilvánulásai. A lélektani alapra fektetett nézetek és állítások egy-egy nagyobb elme ajkáról nem csupán a tudománynak megnyilatkozásai, hanem a gyakorlati megfigyelésekből szerzett bizonyágnak halmazát képezik. A büntetőjognak bölcsészeti és antropológia alapra való fektetése már rég iskolát teremtett s ez lesz utóroja annak a modern iránynak, a mely a büntetőjognak gyökeres átalakulását fog vezetni.

A mi büntető kodexünk a legelemibb rendőri eljárástól kezdve tagadhatatlanul a legmodernebb és leghumanusabb Európa valamen ny államának büntető törvénykönyve között. Ott, a hol az alkotmány és egyéni szabadság iránt oly erős az érzék, mint nálunk, ez természetes dolog. És mégis az egyes bírósági ítéletek, avagy gyakran a nyomozó szolgálatot teljesítő hatóságok közbeeső határozatai gyakran nem nyugtatják meg a társadalom, avagy közönség felfogását.

A törvénytudó vagy inkább a mindenben csakis a teljesen beigazolt tényállásra támaszkodó szigorú tekintetű kriminalista erre mosolyogva jegyvezheti meg: hogy tulajdonképen mi köze is van a büntető eljárásnak a nagy közönség felfogásához?

Bármily szokatlanul hangozzék is, nem kevesen ismerték már el, hogy a jogtudomány nem tisztán a szaktudósok privilégiuma, mint pl. a természettudomány.

A kimagasló erény felismerése és méltatása ösdiók óta főleg a nép ajakán élő közvélemény jogai közé tartozott; a viszonyosság elvéből folyik tehát, hogy az erény vilensége, a bűn felett is önkéntelenül mond ítéletet az ítélkezésre mindig kész közvélemény. Nálunk magyaroknál ez a lépés-nyomon megnyilatkozó közvélemény erős, hatalmas, sokszor igaz, de ha mégis téved, tévedésében sem lehet gyenge s ezért ő. Épen azért, ha igazságos mértékkel akarunk élni, annivféle mértékelt kell alkalmaznunk, a hányfélé a speciális körülmények megkívánják. Ez az, a mi alapját képezi a független bírói ítélkezési jognak, mely speciálkálva nincs, a részletes utasítás pedig kizártnak mondható.

Sokkal nehezebb ez főleg az új bűnvádi perrendtartás óta a nyomozó hatóságok jogainak és kötelességének megállapításánál, mert míg minden speciális konkrét esetre ki nem terjedhet, addig „az egyéni szabadságjogok, de főleg a személyes szabadság védelme érdekében szigorú feltételeket és korlátozásokat állapít meg.” Jól mondja azonban tovább a bűnvádi perrendtartásról szóló törvénycikkhez kiadott 13000.00 B. M. sz. rendelet 47. §-a: „... de viszont ezen korlátozás és tiltó rendelkezés ne tartsa vissza a hatóságot attól, hogy ezen jogokat (t. i. a bűncselekmények nyomainak, bűnjelek biztosítása, megszerzése) gyakorolják ott, a hol valamely büntetendő cselekmény nyomainak és bizonyítékainak biztosítására nincs más eszköz, mint a letartóztatás, a lefoglalás, házkutatás vagy személymotosás.”

Bernáth Julia holtteteme felett sokan estek gondolkodóba. S mert a különféle orvosi szakvélemények mellett csak nagyon kevesen voltak s vannak abban a véleményben, hogy Bernáth Julia nem bűncselekmény áldozata s alapos gyanúok, elvitázhatlan ténykörülmények támogatják a büntetendő cselekmény fenforrását, az emberi természet, de lélektani okok is szinte ösztönszerűleg parancsolták, hogy kinek-kinek kutató szeme a bűnöst keresse, a ki borzalmas munkáját óriási megfontolással, nagy lelki nyugalommal, gondosan és ügyesen kieszelt terv szerint végezhet.

Es vajjon, midőn a bűneset folyamán a hírlapírói kötelesség tollat adott a kezembe, nem

kerestem-e mindig személyektől eltekintve a tiszta objektív igazságot? Ugyan van-e Székesszéjérvár szab. kir. városában csak egyetlen ember is, a ki nem tudott arról, hogy a közvélemény minden előkészítés nélkül a meggyilkoltal egy házban levő Krausz F. Vilmos pénzügynököt vette gyanuba? Es most, midőn egy ily hatalmas bűneset folyamán a közvélemény felfogását híren hírlapírói kötelességemből kifolyólag reprodukálni nem óvakodtam, sőt egyenesen a meggyanusított érdekében szükségessnek tartottam, Fényes László ur, a kolléga tör ellenem, direkt személyem ellen, hogy a közvéleményben oly gyanut ébreszsen, mely szerint hírlapírói működésében, főleg ez esetben tisztán a saját egyéni érdekem adná az indító rügöt.

A gyalázkodásnak, személyeskedésnek soha sem voltam barátja, ezt most sem fogom tenni. A tényállás ismertetésével fogom olvasóim igazságos ítéletét kikérni s ha az ítélet reám nézve lenne marasztaló, nem fogom felkeresni kollégámat, hogy a lestítő ítélet elviseléséhez lelki erőt nyerjek tőle. Kötelességemet ily esetben is tudnám.

Augusztus 15-én, vagyis a rejtélyes bűneset (aug. 12. keddi nap) utáni pénteken délután általános érdeklődés mellett jött ki a városház kapuján Krausz F. Vilmos ur, a ki ez alkalommal volt tudtommal első ízben mint tanu kihallgatva. E kihallgatás után találkoztam Simon Sándor rendőrkapitánnyal, majd Fényes László hírlapíróval s a Nádor-utcán hosszabb ideig sétálván, beszélgetésünk tárgya a rejtélyes bűneset volt. A vizsgálatot vezető kapitány kötelességszerűleg kerdőzte a vizsgálat adatait s Fényes László hírlapírói többféleképen magyarázván a bűneset lefolyását, végre is hozzá fordult:

— Na kolléga, mi a maga véleménye?

En — válaszoltam — a vizsgálat adatait közelebbről nem ismerem, a közvélemény gyanuját azonban nem hagyám figyelmen kívül, mert ha a gyilkos meg nem kerül, a közönség gyanujától soha sem szabadul meg Krausz F. Vilmos, ez a gyanu pedig nemcsak az illetőre, de egy egész családra lenne lesújtó.

Látja kolléga ur s láthatja a közönség is, hogy az én véleményem már akkor is az volt, a mi most. De hogy tényleg gondoltam, sőt töre-

kedtem a közönség alapos vagy alaptalan gyanujának megtorlására, azt épen Fényes László hírlapíró ur tudhatta volna leginkább, a kivel ez ügyben f. hó 21-én a vármegyeház II-od emeleti folyosóján legalább egy félórán át beszélgettünk s akkor is azt mondtam, hogy végtelenül sajnálom az egész családot a családtag meggyanusítása miatt s szükségesnek tartanám a közvéleményben szemben a nyomozó hivatal által kiadott rehabilitáló nyilatkozat által a saját utján megvédelmezni.

Ez volt a véleményem, ez most is. Fényes László hírlapíró ur ezt tudta tizenegy nappal ezelőtt s kell, hogy e tudatban magyarázott légyen cikkembe rosszindulatot, mert hisz más tudatról, más indító okról nálam nemcsak most, de mióta csak ismer, meg nem győződhetett. Egyéb meggyőződése nem lehetett, tehát igaztalan alapokon nevez „izgató”-nak s „gyalázatos” cikk szerzőjének. Ezért hozakodik elő a római pápával, Zichy Nándorral, Jézus-Krisztussal s nagyon kár, hogy az összes szenteket segítségül nem hívta, talán úgy erőt, meggyőződést tudott volna lehelni köpködő, szitkozódó cikkébe.

En a közvéleményre hivatkozom, mert hisz annak adtam cikkemben hű mását. Hogy maga a nyomozó hatóság sem volt minden gyanu nélkül Krausz F. Vilmos ellen, azt Fényes László hírlapíró ur árulja el, a midőn azt mondja, hogy „az illető délutántól másnap reggelig alibit igazolt.” Miért igazoltatták, ha gyanu nélkül állott? Es ha teljesen mentesítette magát a gyanutól, miért nem publikálták ezt épen a meggyanusított érdekében.

Nem tudom, hol vette Fényes László hírlapíró ur a vizsgálat során nyert adatokat, mert hisz tudtommal azoknak publikálására csak a nyomozó hatóság főnöke van hivatva s ha már publikálhatók a vizsgálat személyre vonatkozó adatai, ugy csak azon csodálkozzatok, hogy azok a helybeli sajtó összes képviselőivel nem közöltettek.

Az ügy e részével nem foglalkozom, a tényeket regisztrálom. A közvélemény gyanusított, ezt megírtam, ehhez mint hírlapírónak jogom volt. A közvélemény gyanujának reparálását óhajtottam, ezt kijelenttem s eme kijelentésben kétkelkedni legkevesebb oka — véleményem ez

A FEJÉRMEGYEI NAPLÓ TÁRCÁJA.

Uti élmények.

Szt. Gothard.

Elérkeztem oda, hogy búcsút vegyek utazásunk legkedvesebb és feledhetetlen részétől, Schweitzől. Nem tudom, szives olvasóm, viseltettél-e már valaki iránt gyengéd érzelmeikkel, a kitől aztán fájó, nagyon fájó volt az elválás. Képzeld magadat az én helyzetembe. Határozottan megszerettem Schweizot s különösen annak szívét, minden bajainak egytűvé kapcsolóját, a vierwaldstätti tavat Luzern-nal. Mikor 23-án reggel hajóra ültünk, hogy körülbelül négy óra hosszat hajóközvünk, a tó hosszában, egész Flüelenig végig utazzuk a bájos tavat, kiálltam a hajó fődélzetére s búcsúztam. Nem sírtam, a kerdőmet sem lobogtattam, hanem álltam szótlannal, gyönyörtől, fájdalomtól elfogódott szívvel s érzétem, hogy nagy dologtól válok meg, a melyet — Isten tudja — láthatok-e még valaha!

Zagyva nép tolongott körülöttem. A világ mindenféle nácija megfordult ott: rövid nyaku, vörösképi, nagy terjedelmű németek, nyakiglab, száraz angolok, fecsegő franciák, világó, fekete szemű taliánok stb. stb. az mind beszél, fészkelődik, taszigálja a szomszédját s főkéntül keresi a helyet, a honnan legtöbbet és legszebbet láthat. A legtöbb persze touristá-

közülük, barna-zöld kalappal, tollas, virágos, le-sült ábrázattal, rövid zekével, térdén felül erő nadrággal s térdén alul kezdődő vastagszövetű zöld harisnyákkal s olyan szöges talpu cipőkkel, a melyek testvérek közt is fölérnek öt kilóval. Némelyiknek persze jól áll ez a nekünk szokatlan öltözk, de akad meg egy, a ki a fejevári vásárban öt krajcárért mutogathatná a pipaszár lábait. Valahányszor ilyen alakot láttam, mindig elgondoltam, hogy mi a csudának mutogatja ez az esetlen csontját, talán a rászáradt bőriért?

Búcsúztam. Luzern tornyai, szépséges tópartja, az állomás, a múzeum, egymásután tűntek el szemem elől. A panoráma változott. Jött Pilátus az ő hóföde ormaival, balról a parttól nem messze Goldal, egy csinos község, a melyet néhány évvel ezelőtt egy leszakadt hegy agyonyomott és örökre eltemetett. A vonat félórán-kint kanyarog a parton, egyik alagútból ki, a másikba be. A pompás Weggis, Rigi, Rütli, a hol a szabadságharc hősei összejöveleiket tartották; Tell Vilmos kápolnája, a hol évenként isteni tiszteletet tartanak s a nagyszámu közönség hajókról, csónakokról vesz benne részt; Schiller emléktáblája, a ki Wilhelm Tell-jében a világhírdalom egyik legszebb alkotását kapcsolta Schweizhez, mindezektől érzékeny búcsút vettem.

Délben Flüelennél voltunk, a honnan vonaton utaztunk tovább a tudomány egyik legmerészebb alkotása, a Szt. Gothardi alagut felé.

Ezelőtt 30 esztendővel még nem volt egyéb e helyen, mint a sziklák szakadatlan láncolata, a honnan lavinák görögtek lefelé, törve-zúvva min-

dent, a mi utjokba esett. Bájos falvakat, évszázadot kitaró munkáját téve egy perc alatt tönkre. A ki akkoriban ráadta a fejét, hogy a hegy láncolatain keresztül Olaszország termékeny rónáira akart jutni, megcsinálta a végrendeletét, elbucszott övétől, hiszen mindenütt a halál tátogatta feléje rettenetes torkát, ha a Szt. Bernát-hegyi kolostor atyái segélyére nem sietnek, menthetetlenül elvész a hó- és jégsvatagban.

Ma egy pár óra alatt a gőzkocsi ablakaiból nézi végig az ember azokat a helyeket, a hol Hanibal az ó-korban és az új-kor Hanibálja, Napoleon ezer és ezer vitéz katonának fölállózása után tudtak csak átvonulni. 1872-ben Favre vezérlete alatt Németország, Schweiz és Olaszország egyesített ereje, valamint a segítségükre sietett részvényesek több mint 300 millió frank erejével 10 év alatt diadalmaskodott a természet szépség-alkotásain, a legveszélyesebb szakadékokon.

Borzasztóan fenséges ut az. Az ember az egyik ámulatból a másikba esik. Az utnak egy-harmad részét alagutban rója le az ember. 76 alagutban összesen 46 kilométernyi utat tettünk s 95 hidról és viaduktról néztünk le az alattunk rohanó hegyi folyamok, zugó, tajtékzó vizére. Itt egy sziklát fur keresztül, amoit látszólag sima uton egyszerre eltűnik, hogy csak percek múltán láthassák újra a napvilágot.

Bilkei Ferenc.

ügyben ismérven — Fényes László hírlapíró úrnak volt s ennek dacára jobb meggyőződés hiányában is megtette. Legyen rá nézve ez is jellemző. Hogy Fényes László hírlapíró ur a véleményét ily főbenjáró bűnesetek alkalmával sem igen szokta titkolni, hivatkozom a választási harc folyamán előfordult gyilkosságra, a mikor már a vizsgálat első napjaiban Csúcs István káplánt gyanúsította meg bizonyára a jelenleginél sokkal gyengébb vagy egyáltalán nem létező közgyanu alapján. De hisz a jelenlegi vizsgálat során is ő volt az első, a ki f. hó 18-án az írta, hogy „az a csákvári két ember, a kit a napokban gyanuba fogtak, szintén alibit tudott igazolni.“ Amott egy róm. kath. papot, itt két csákvári keresztény embert emleget a gyanu alapján. Joga van hozzá, hogy ezt megírja. Hogy mennyiben volt alapos a gyanuja, ő tudja legjobban.

Nem tünik-e fel rögtön, hogy ugyanaz a Fényes László ur, a ki egy papot is hajlandó volt állítólagos közhit alapján meggyanusítani, most olyan óriási kifakadással áll elő, mikor az egész város közönségének még mindig el nem oszlott gyanuját mertem regisztrálni.

Fényes ur szeretné bizonyíték nélkül is rám bizonyítani, hogy én tisztán a zsidót akartam üldözni. Engem, mint antiszemlit sokkal jobban ismernek, hogy sem Fényes ur nagyhangú mondásai a közönség meggyőződését megváltoztatnák. Hírlapírói működése során, azt hiszem, több keresztény ellen volt alkalmam írni, mint zsidó ellen; irtam légyen azonban bárki ellen, az objektív igazság mellett mindenkor legjobb értesülésem és tudásom, de meg mindig legjobb meggyőződése szerint irtam.

De Fényes ur, ön Csucs István káplán gyilkossági gyanujáról hajlandó volt írni már a vizsgálat kezdetén. Azt kell hinnem most már, hogy ön csak a pap ellen írt, mert most két heti vizsgálat után ugyancsak szörnyű módon felháborodik, ha én véletlenül — most is azt állítom, igazságos jóindulattal — egy zsidó ellen irányuló erős gyanuról tettem említést. Ön bizonyára nem szivesen veszi, hogy én rámutatok most a kirívó következetlenségre s ha talán a közönségben az a meggyőződés érelődne meg, hogy ön csak a papot, a keresztényt üti oly élvezettel, mint a mily előszeretettel veszi nem épen célra vezető védelmébe a zsidót: erről bizonyára nem én tehetek. Pedig higgye el Fényes kolléga úr, sok körülmény szól a mellett, hogy nem ok nélkül érelődik meg ez a meggyőződés. De hisz ehhez önnek joga van s ne sajnálja tőlem, hogy legalább egyszer életemben nekem is alkalmam nyílt meg, „zsidót“ megvédeni. Én ugyanis ezt akartam.

De van Fényes László hírlapíró úrnak ellenem egy igen hatalmas vádja. Ezt találta legsúlyosabbnak s dicséretes buzgalommal megirt cikkéhez befejezésül használta. A vád előtt meghajlom, igaza van.

Mikor már az „észokokat“ ügyesen összeállította Fényes kolléga ur, a legnyomósabb okként odavágta, hogy én, a ki azt a gyalázatos cikket irtam, egy héttel ezelőtt bizalmas tegezéssel arra kértem Krausz F. Vilmos urat, hogy adna vagy szerezne nekem 200 koronát.

Én ugyan csak 100 koronát kértem, de hisz nem ez a lényeg. Kértem, ez a fő. Ennek a genezését is elmondom.

A gyilkosság napja (aug. 12.) előtti vasárnapon, tehát f. hó 10-én a Kórház- és Kossuth-utcák sarkán találkoztam Krausz F. Vilmos úrral. Kezet is fogtunk s mikor hogylétem felől kérdezősködött, rendes szokásom szerint így feleltem:

— Beteges vagyok, de ennél sokkal nagyobb baj, hogy ötven pengőre van szükségem. Te Vili, ügyes ember vagy, számítsd rád!

Krausz: Jól van, de most nincs pénzem, néhány nap múlva egy úr jön ide, meg nem nevezhetem, az fog adni biztosíték, illetve kezesség nélkül is. Majd szerzek neked is.

Ezzel elbucsuztunk egymástól. Egy jó barátommal, a ki hallotta e beszélgetést, tovább mentem.

E hó 13-án az esti órákban betértem a Krausz Verona-féle dohánytűzsdébe. Gyakran megfordultam ott s igen jól elbeszélgettünk, legalább én. Ez alkalommal is a szokott jó hangulattal nyitottam be a nádor-utcai trafikba s a sorsom felőli szives érdeklődésre itt is csak azt mondtam:

— Száz pengőre volna szükségem, de ha ötven volna, egyelőre az is elég lenne!

Nem is maradtam vizsgálatás nélkül, mert Krausz Verona k. a. szives volt kijelenteni:

— Ha a sorsjegyen nyerek, meglesz, sőt egy szép ajándékot is kap szerkesztő ur!

Megköszöntem szépen annál is inkább, mert nem először folyt le közöttünk ilyen beszélgetés. De ugyanekkor a jelenlevő Krausz F. Vilmos urra is rámutattam:

Látják hölgyeim! Ilyen fivérük van önöknek, nem segít a szegény újságíró, pedig megígérte?!

Mivel két barátom várakozott reám, távoztam a trafikból ugyanolyan jóhangulatban, mint a nyilennel bementem, pedig pénzt se kaptam, sőt a jótanácsot sem követtem: hogy kérjek a papoktól.

Itt meg kell jegyezmem, hogy most jöttem rá, mily rossz szokásom a panaszkodás, ha van rá okom, ha nincs. Komoly kérdésnek eddig senki sem vette, kivéve a Krausz-féle trafikban most. De ha tényleg kértem volna, az sem volna csoda, hisz nem én lettem volna az első, a ki pénzügyi-nökhöz fordulok pénzért.

Azon csodálkozom, hogy Fényes László hírlapíró ur a kölcsönkérést már zsarolás nélkül el sem tudja képzelni, mert hisz csak ily szempontból magyarázhatom meg e nagy kölcsön-ügylet hírlapi közlését. A mennyiben privát ügyeimre, adósságomra bárki kíváncsi volna, a legnagyobb készséggel bocsájtom rendelkezésére. Szegény voltam mindig, az is maradok s én soha, senki előtt sem titkoltam az én adósságaimat.

Legyen meggyőződve Fényes ur is, hogy én soha semmiféle adósságát, privát ügyet sem kutattam, nem is akarom kutatni, és ha most felmlitem azt az, egy alkalommal bíróság előtt lefolyt tárgyalás során publikált váltó-ügyet, melyben a Krausz-család egy tekintélyes tagja egy másik úrral együtt 200 koronás kezességet vállalt ön mellett, ezt csakis azért hozom fel, mert már publikálva volt s hogy az ön, felőlem igaztalanul alkotott véleményét a közönség előtt megváltoztassam. Mert hisz ön kapott 200 koronát — komolyan, én csak kértem — meglehetősen tréfásan, és nem kaptam.

Ítélje meg a közönség, kettőnk közül kinek a tollát vezethette érdek?

Ha az ilyen tréfás beszélgetések folyamán ígért sorsjegy-nyereségből rám eső adományokat mind összerakhattam volna, bizonyára több pénzem volna most, mint adósságom.

Kirits Bódog.

UJDONSÁGOK.

— **Személyi hír.** Dr. Városv Gyula megyés püspök ma délután Budapestre utazott, hogy a védnöksége alatt álló magyarországi kath. legény-egyletek országos kongresszusán elnököljön. Ő Méltósága ma délután megnyitja az ülést, elnököl és csütörtökön bezárja.

— **Gyémánt-mise.** Lélekemelő ünnepély folyt le f. hó 24-én Solymáron. E napon tartotta ugyanis Glazer József esperes-plebános gyémánt-misét. Reggeli 8 órakor papársai által kísérvé, harangok zugása közt indult a galambösz lelkipásztor a templomba; fehérruhás lányok álltak sorfalat a templomig s virágokat hintettek szeretett lelkészük útjára. A templomot zsufolásig töltötte meg a hívek nagy száma, sőt példát mutatott az intelligencia is, mely teljes számban volt képviselve. A virágokkal szépen feldíszített oltárnál meghatottságtól remegő hangon intónál a jubiláns lelkész a Te Deum-ot és könnyek között mutatta be a szt. mise áldozatot az egék Úrnak s szent mise után megáldozta szeretett hivat. Glazer József több évi káplánkodás után Kutiba került plebánosnak, majd 1850-ben Solymárt nyerte el, hol 40 évig volt plebános. Hithűség, szívósság és jámborság jellemezte őt mindenkor, hívei szerették s a kerületnek sok éven át titkárja, a papságnak pedig állandó gyóntatója volt. Jubileuma alkalmából számosan üdvözölték s a község egy remek kivitelű arannyal himzett selyem brocat miseruhával lepte meg szeretett lelkipásztorát. A jubiláns, tekintve magas korát, 84 éves, igen jól érzi magát. Szellemi képessége friss, szemüveg nélkül olvas és a 70 évvel ezelőt történetekre is tisztán emlékszik s élénken adja elő tapasztalatait. Tiszta szívből kívánjuk neki, hogy még sokáig dicsérhesse Istent régi kipróbált hű szolgálja. Ad multos annos!

— **Nemsits Gyula halála.** Egy tetőtől talpig becsületes, szigorú lelkiismereti tisztviselő hunyta le szemét hosszas betegség után szombaton este. Influenzából eredő aszkór vetett véget életének s midőn tegnap d. u. 5 órakor tisztársai s a gyászoló közönség körülállta utolsó oravatait, nem volt erőtetett a megilletődés, mert köztisztviselőben álló férfiú tört örök útjára. A megrendítő eseményről a következő gyászjelentés számol be:

Nemsits Mária egy a maga, mint az összes rokonság nevében is fájdalomtól megtört szívvel jelenti, hogy feljuthetetlenül szerett jó testvér, Nemsits Gyula, Székesfehérvár szab. kir. város pénzügyi tanácsosa, f. évi augusztus 23-án este 7 órakor életének 53. évében hosszas szenvedés után az Urban csendesen elszenderült. A drága halott hült tetemei f. é. augusztus hó 25-én d. u. 5 órakor fogtak a róm. kath. vallás szertartásai szerint Rózsa-utca 7. sz. alatti gyászházban becsületesen s a Szt.-Háromságáról címzett sirkertben örök nyugalomra helyeztetni. Az engesztelő szent mise áldozat f. é. augusztus hó 25-én d. u. 8 órakor fog a székesegyházban a Mindenhatóknak bemutatni. Székesfehérvár, 1902. évi augusztus hó 23. Áldás és béke hamvainra!

— **Zárógyakorlatok.** A IV. hadtest zárógyakorlatait folyó évi szeptember 10. és 13. napjai között időben fogja megtartani Zámoly, Bicske, Török-Bálint és Tárnok községek közötti területen. Ezen gyakorlatok alkalmával okozott mezei károk felbecsülését egy vegyes bizottság folyó évi szeptember hó 14-én Ettyek községében fogja eszközölni, a mikor és a hol az okozott károkat be lehet jelenteni. A bizottság a jelzett határidőben és helyen reggel 9 órakor kezdi meg működését.

— **Zeneiskola.** Székesfehérvár, Iskola-utca 6. Tulajdonos, igazgató: Tomny Béla hegedűművész, a budapesti orsz. m. kir. zeneakadémián Hubay Jenő tanár és a berlini zeneegyetemen Joachim mester, a legnagyobb hegedűművész volt tanítványa. Tanterv: a budapesti orsz. m. kir. zeneakadémia tanterve. Tandíj. Az összes tanszakok osztályain havi 10 korona. Az összes mellékanyag tanítása ingyenes. Beiratási díj 4 korona. Felnevelőknek és műkedvelőknek kívánatra esteli

tanfolyamot nyitok. A beiratások tegnap kezdődtek meg, iratkozni lehet mindennap 9—11 és d. u. 3—5 óráig az intézet helyiségében Iskola-utca 6. sz. Magánórák megbeszélés szerint. Kimerítőbb prospectussal és felvilágosítással szívesen szolgál Tomm Béla.

— **Az adó csökkentése.** Lukács László pénzügyminiszter két rendeletet bocsátott ki, melyekkel nagy mértékben csökkenti az adóhátralék után járó késedelmi kamatot, az adóhátralék után pedig állami kamat fizetését rendeli el. A késedelmi kamatra vonatkozólag elrendelte a miniszter, hogy a késedelmi kamatot csak azon összeg után számítsák, amit valaki az adóhátraléka törlesztésére fizetni akar. Ha valaki száz koronával tartozik, de csak huszat tud fizetni, a husz korona, nem pedig mint eddig, az egész száz korona után fizet késedelmi kamatot. Meg van ennek a könnyebbítésnek már a szemmel látható eredménye, az államnak a késedelmi kamatból eredő bevétele folyvást csökken s a pénzügyminiszter az idei költségvetésbe is ötven ezer koronával kevesebb bevételt állított be, mint a mult esztendőben. A másik intézkedése a pénzügyminiszternek az volt, hogy csak pár héttel ezelőtt kelt rendeletben kimondotta, hogy az állam a jogtalanul beszédett adó után akár visszafizetik az illetőnek, akár más adójába beszámítják, öt százalék kamatot térít meg. Végző hatásában ez az eljárás szintén az adó terhét csökkenti. Főleg az iparos, meg a kereskedővilág látja ennek az igazságos intézkedésnek a hasznát, mert ha keresetadóját a felszámoló bizottság, vagy a közigazgatási bíróság leszállítja, főleg pedig az adót előre beszéddik, minden esetben a jogtalanul fizetett összeg után kamattérítésre van igénye.

— **Közygűlés a városnál.** Székesfejérvár szab. kir. város törvényhatósági bizottsága f. hó 28-án d. e. 9 órakor közgyűlést tart, melynek tárgysorozatóból adjuk a következőket: Polgármesteri indítvány Kossuth Lajos 100-ik születésnapjának megünnepelése tárgyában. — A belügyminiszter leirata a bizottsági tagok létszámának felelőssége vonatkozólag. — Az állatorvosi állás betöltése. — A Budapesten emelendő Vörösmarty-szobor anyagi támogatása. — Budapest főváros meghívója a Kossuth-mauzóleum alapító letéti ünnepélyére. — Polgármesteri határozat dr. Palánszky Miklós ker. orvos fegyelmi ügyében.

— **A dunapenteleli országos vásár** az idén kivételesen nem szeptember 8-án, hanem kereskedelmiügyi engedély folytán szeptember hó 1-én fog megtartatni.

— **Megugrott tolvaj.** Velencének is megvan a maga a szenzációja. E hó 22-én reggelre Meszlény Pál földbirtokos kocsisát lopták meg. Míg ugyanis éjjeli álmát aludta, ezüst órája, láncs, s több ruhancmüje tünt el az istállóból. A szomszéd kamrába is benézett a tolvaj s onnan egy tűzoltó zubbonynyal távozott. Galambos Károly és Müller Ferenc ottani lakosok is tudomást vettek a tolvaj munkájáról, mert több ruhancmüjök veszett el. A gyanyu Varjas Károly verebi csavargót terheli, a ki azonban még kellő időben meglepett.

— **Megbokrosodott lovak.** Szombaton délután Reizinger András lajos-komáromi lakos úgy 5 óra tájban a csikvári uton az ev. ref. temető mellett kocsin városunk felé tartott, Midőn a lovak egy temetési menettől, mások szerint két kerékpárostól annyira megijedtek, hogy megbokrosodván a kocsi feldöntötték. Reizingerné, a ki szintén a kocsin ül, oly szerencsétlenül került a feldőlő kocsi alá, hogy kisebb sérülésen kívül agyrázkódást szenvedett. Életbenmaradásához kevés a remény.

— **A Széchenyi-utcai tűz.** Tegnap délután 2 óra tájban Berki István Széchenyi-utcai szérijében tűz ütött ki s csakis a gyors, tűzoltói eljárásnak köszönhető, hogy nagyobb veszedelem nélkül folyt le. Berki István a háza végében levő szériben nyomtatott s alig tért egy percre a ház előrszébe, 40 kereszt roz és buza állott lángokban, a mi ha teljesen nem is égett le, de használhatatlanná vált. A víz hiánya könnyen lehetett volna nagyobb veszedelem oka. Jellemzősül még csak azt említjük fel, hogy magának a károsultnak lovait is hatóságos intézkedéssel lehetett az istállóból vízfordásra kivezetni. A kár 3—400 korona.

— **Jubileumi zárandoklat Lourdesba a Szent-Rózsafüzér ünnepére.** Kompánék József esperes-plebános s Kada Mihály plebános főtisztelendő urak lelki vezérlete alatt Budacetről zárandoklat indul 1902. szept. 28-án. Visszatérés október 15-én. Utirány: Budapest—Zágráb—Fiume—Szt. Péter—Cormons—Mestre—Milanó (tartózkodás), Genova—Nizza (tartózkodás), Lourdes (4 napi tartózkodás), Toulouse, Marseille (tartózkodás), Milano—Mestre Cormons—Sz. Péter—Fiume—Budapest. — Jelentkezni lehet szeptember 10-ig a lelki vezetőknél. Ugyanott részletes programok is kaphatók. Kompánék József, esperes-plebános, a Pro Ecclesia et Pontifice, pápai érdemkereszt tulajdonosa Nagy-Sztrícén (Trencsénmegye). Kada Mihály plebános. a „Benemerenti“ pápai érdemkereszt tulajdonosa Szent-Endrén, Budapest mellett, a zárandoklat vezetői.

— **Kemény gyerek.** Tegnap, a tüzeset alkalmával, az egyik tűzoltói kocsit elűtött egy gyermeket, névszerint Domján Józsefet, a kocsit keresztül is ment rajta szerencsésen. A Józsi ez idő szerint még a tízedik esztendő típorja csak, de van benne annyi emberség, hogy az eset után fölugrott s elszaladt s a mint konstatálták, kutya baja! Ebből is vetemedik még idővel valami.

— **Furcsa halál.** Nádlermátr József a székesfejérvári aggok intézetének volt büszke lelkű lakója. Lakótársaitól ugyan megvárta, hogy megurazzák, de ez még nem hátráltatta abban, hogy szombat délután komisz bundapalinkától be ne törülközzék annyira, hogy épen csak megtalálhatta az ágyát. Lefeküdt és aludt s hogy egyéb dolga is legyen, nem urí módon hortyogott. Egyik-másik irigykedve állott ott mellette a szép szenderegésért; később keltegettek, de nem tudtak bele életet verni, míg vasárnap délután lassan abbahagyta a horkolást és meghalálozott, életének 70-ik évében, hogy a másvilágon ébredjen fel álmaiból. Hogy ott aztán hogyan ad számot a hosszú alvás előtt történetéről, más kérdés?

— **A leaszált kukorica.** Antal Ferenc királykut-utca 5. sz. alatti lakos, városi biz. tagot kedves meglepetés érte. A száraz-réti dűlőben levő kukorica-földjét ugyanis valami jóakarója lekaszálta s onnan mintegy 120 szárt el is vitt. A nyomozás természetesen megindult, eddig azonban a tettes ismeretlen. Megérdemli az illető, hogy alapos büntetésben részesüljön, mert a most még nem használható kukorica lekaszálására csak boszu vezethette.

— **Gólya a vasuton** Bognár Erzsébet siófoki illetőségű cselédleány tegnap Székesfejérvárra utazván, városunk közelében egy holt gyermeknek lett az anyja. Az állomásra berobogó vonatból a fiatal anya mentőkocsin tette meg az utat a Szt.-György kórházig.

Kath. család a beálló iskolai évben kisebb lányokat vagy fiukat teljes ellátásra elfogad helyben Budai-ut 18. sz. a.

Árlejtési hirdetmény.

A székesfejérvári püspökség teési urodalmában levő nyári lakás átalakítási és a sárkeresztúri r. kath. templom helyreállítási munkái vállalatba adatnak. Vállalkozni szándékozók felhivatnak, hogy erre vonatkozó írásbeli zárt ajánlataikat f. é. szeptember 6-án délelőtt 11 óráig a székesfejérvári püspöki irodaigazgatónak küldjék be. Ezen határidőn túl érkező ajánlatok figyelembe nem vétetnek. A vonatkozó műszaki iratok naponkint dél előtt 9—12 óra között a székesfejérvári püspöki irodaigazgatónál (püspöki palota, földszint) betekintheők. Székesfejérvár, 1902. augusztus 26. Kegyes megbízásból

Dr. Klauz György,
püspöki irodaigazgató.

Nyomatott Számmer Kálmánnál, Székesfejérvárott.

Saját termésű
őreg-hegyi
boraimat literenként 36 kr.
árusítom Kórház-utca 6. sz.
alatti lakásomon.
GALAMBOS ISTVÁN.

KAVE RAKTÁR
minden fajból
K. 2.40-től K. 4.40-ig.
Löpor és löszerek
a legolcsóbb árban.
Mindennemű
ÁSVÁNYVIZEK
Szigethy Testvérek
gyarmatár-, fűszer- és csomage-
kereskedőknél
Székesfejérvár, (Kossuth-u.)
ÁRJEGYZÉK INGYEN!

Hirdetések
a „Fejérmegyei Napló“
részére
jutányos áron felvételnek a
kiadóhivatalban
Szent-István-tér 1.

